

N:o 207.

Af herr **K. H. Branting m. fl.**, *om vissa ändringar i förordningen om landsting.*

Med hänvisning i tillämpliga delar till den allmänna motiveringen till vår denna dag afgifna motion n:o 205 angående en författningsrevision, föreslå vi härmed att Riksdagen måtte för sin del godkänna nedanstående

Förslag

till

Lag

angående ändring i vissa delar af förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas att nedannämnda §§ i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande lydelse:

§ 1 = Kungl. Maj:ts förslag.

§ 2.

1. För val af landstingsmän indelas länet i valkretsar, särskildt för landsbygden och särskildt för städerna. Landstingsmän utses, efter folkmängden, på landet en landstingsman för hvarje fullt tal af 5,000 och i stad för hvarje fullt tal af 3,000.

2. Domsaga skall delas i valkretsar under iakttagande att för hvarje valkrets utses högst två landstingsmän; att en landstingsman utses för hvarje tal, motsvarande det som erhålles, då domsagans mantalsskrifna folkmängd delas med antalet landstingsmän för hela

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 78 Häft. (N:o 207) 1

domsagan; att där så ske kan kommun bildar egen valkrets; att hvarje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje.

Höra delar af samma domsaga till olika landstingsområden, anses som vore hvarje del särskild domsaga.

3. Stad, hvars folkmängd utgör minst 2,500, bildar egen valkrets. Stad med mindre folkmängd än 2,500 skall förenas med annan eller andra sådana städer till en valkrets med minst 3,000 och högst 7,000 invånare. Kan förening ej sålunda ske, eller skulle den medföra synnerlig olägenhet må stad eller städer bilda en valkrets, ändå att folkmängden däri ej uppgår till 2,500. Stad med mer än 6,000 invånare skall delas i valkretsar under iakttagande, att för hvarje valkrets utses högst två landstingsmän, att hvarje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje; samt att hvarje valkrets utser landstingsmän efter den beräkningsgrund, att i allmänhet en landstingsman utses för hvarje tal, motsvarande det som erhålles, då stadens mantalsskrifna folkmängd delas med antalet landstingsmän för hela staden; att antalet landstingsmän varder i den mån utan olägenhet kan ske, lika fördeladt på de särskilda valkretsarna.

4. Därest det antal landstingsmän, som med tillämpning af nu meddelade föreskrifter bör utses inom ett län, icke uppgår till tjugu, skola, utan rubbning af det stadgade förhållandet mellan landsbygd och stad, såsom grund för rättigheten att efter folkmängden välja ombud till landstinget bestämmas lägre tal än de uti mom. 1 antagna, på det att landstingsmännens antal för hela länet må uppgå till minst tjugo.

Mom. 5 och 6 = Kungl. Maj:ts förslag.

§ 3 = Kungl. Maj:ts förslag.

§ 4.

Valen af landstingsmän och suppleanter äro omedelbara och ske med slutna sedlar.

Valsedel skall upptaga två eller fyra namn, allt efter kretsen har att utse en eller två landstingsmän, och räknas därvid det första eller de två första afse själfva landstingsmannavalet och det andra eller de två sista valet af suppleanter.

Upptager valsedel namn på någon, som ej är valbar, eller framgår i afseende å något där förekommande namn ej fullt otvetydigt, hvem som därmed åsyftas, vare sådan sedel ogiltig. Äro å valsedel upptagna

flera eller färre namn än det antal landstingsmän och suppleanter valet afser, vare den ogiltig.

§ 5.

I valkrets å landet förrättas valet kommunvis vid första ordinarie kommunalstämma under året. Höra delar af samma kommun till olika valkretsar, väljer hvardera delen inom sin valkrets.

Om rösträtt, dess utöfning samt om röstlängdens granskning och anmärkning mot längden gäller hvad för kommunalstämma är stadgadt.

Sedan röstningen afslutats, sammanräknas de afgifna rösterna och skola valsedlarna i hållfast, försegladt omslag jämte protokollet öfver valförrättningen ofördröjligen insändas till domhufvanden, hvilken har att den slutliga sammanräkningen offentligt förrätta å dag, som minst åtta dagar förut i domsagans kyrkor och där så lämpligen kan ske, i ortens tidningar blifvit kungjord. Den, som därvid erhållit de flestas röster, vare lagligen vald och skilje lotten mellan dem, som erhållit högsta röstetal.

Suppleant, som tjänstgör vid förfall för landstingsman, inträder i den ordning han blifvit vald.

§ 6.

I stad förrättas valet i senare hälften af maj månad inför magistraten.

Om kallelse till valförrättningen, om rösträtt, dess utöfning samt om röstlängdens granskning och anmärkning mot längden gäller hvad för allmän rådstuga är stadgadt.

I stad, som bildar egen valkrets, skall magistraten sammanräkna rösterna. Sammanräknandet äger rum omedelbart efter själfva valet.

För annan stadsvalkrets sammanräknas rösterna af magistraten i den folkrikaste staden; och skola till den myndighet de inom valkretsen i öfrigt afgifna valsedlarna, efter skedd sammanräkning, i hållfast, försegladt omslag jämte valprotokollet ofördröjligen insändas. Tid och ställe för sammanräknandet kungöres på sätt i mom. 1 är för där afsedt fall stadgadt.

§ 7.

Valbar till landstingsman är en hvar inom landstingsområdet kommunalt röstberättigad man eller kvinna, som uppnått tjugufem års ålder.

§ 8.

Landstingsman kan ej vara a) den som icke råder (etc. = Kungl. Maj:ts förslag § 10 — — valbarhet till landstingsman).

§ 9.

Landstingsman eller suppleant må ej kunna uppdraget sig afsäga, såvida han ej fyra år tjänstgjort såsom landstingsman eller uppnått 60 års ålder eller eljest uppgifver hinder, som af landstinget godkännes; dock att kvinna äger rätt att afsäga sig landstingsmannaupdrag, ändå att dessa skäl icke äro för handen.

§ 10 = Kungl. Maj:ts förslag § 11.

§ 11.

Domhafvande eller magistrat (etc. = Kungl. Maj:ts förslag § 12 — — i hvilken suppleanterna skola till tjänstgöring inkallas. Samtliga etc. — — fullmakt för den valde).

§ 12.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande låter i länskungörelserna meddela underrättelse om samtliga valens utgång.

§ 13 = Kungl. Maj:ts förslag § 13.

§ 14 = Kungl. Maj:ts förslag § 14.

§ 16 = Kungl. Maj:ts förslag § 16.

§ 21 = Kungl. Maj:ts förslag § 21.

§ 24.

Landstingsman eller suppleant åtnjuter af statsmedel för hvar dag landsting är samladt, jämte resedagar till och från landsting, i dagtraktamente tio riksdaler jämte ersättning för resekostnaden fram och åter, beräknad efter skjutslega för två hästar, där icke järnväg är

att tillgå eller ångbåtslägenhet begagnas, men efter afgiften i första klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, där resan såmedelst sker.

§ 25.

Intill dess val af ordförande och vice ordförande ägt rum, föres i landstinget ordet af den därstädes närvarande ledamot, som de flesta landsting bevisat, och där två eller flera ledamöter i lika många landsting deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.

§ 26.

Vid hvarje lagtima landstings första sammanträde företages upprop af samtliga valkretsarna i länet, därvid de utsedda ombuden skola sina fullmakter förete. Framställes anmärkning emot ombuds behörighet att i landstinget taga inträde, äga de landstingsmän, hvilkas fullmakter godkända blifvit, att, efter fulländadt upprop, besluta och må öfver sådant beslut klagan ej föras.

§ 27.

Sedan upprop, som i föregående paragraf sagts, ägt rum, utser landstinget bland sina ledamöter en ordförande och en vice ordförande, hvilkas befattningar fortfara intill nästa lagtima sammankomst.

§ 47 = Kungl. Maj:ts förslag § 47.

§ 48 = Kungl. Maj:ts förslag § 48.

§ 58 = Kungl. Maj:ts förslag § 58.

§ 62 = Kungl. Maj:ts förslag § 62.

§ 63 = Kungl. Maj:ts förslag § 63.

§ 64 = Kungl. Maj:ts förslag § 64.

Öfvergångsstadgande = Kungl. Maj:ts förslag.

* * *

Äfven i detta förslag till förordning ha gjorts några jämkningar utöfver dem, som betingats af de i den allmänna motiveringen till motionen om en författningsrevision utvecklade grundsatser.

I starkare grad än som till stadsfullmäktigeval lämpligen kunnat ske har genomförts att listval böra vid ett valsysteem efter majoritetsval i möjligaste mån undvikas. Hvarje landstingsmannakrets skall utse en eller högst två landstingsmän. Af hänsyn till mindre städers befogade önskan att i det längsta behålla eget ombud vid landstinget ha billiga jämkningar på siffrorna i detta syfte medgifvits.

Vidare ha vi ansett oss böra, med hänsyn till den demokratisering af landstinget som inträder genom vårt förslag, taga steget, som ändå förr eller senare måste tagas, att införa någon ersättning för landstingsmannauppgdraget och hemställa att denna ersättning, för att bli jämnare fördelad öfver landet, må utgå af statsmedel. Äfven ha vi ansett tiden vara inne att i sammanhang med denna revision af landstingsförordningen göra landstinget fullmyndigt genom att ge det rätt att själf välja sin ordförande.

Vi hemställa alltså

att Riksdagen måtte för sin del godkänna förestående förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Vi anhålla vördsamt att särskilda utskottet n:o 1, till hvilket äfven denna vår motion torde böra remitteras, ville vidtaga de formella ändringar som kunna finnas af behofvet påkallade.

Stockholm den 12 mars 1907.

Hjalmar Branting.

Nils Persson.

F. W. Thorsson.

Viktor Larsson.

Ernst Blomberg.

Herm. Lindqvist.

E. A. Leksell.

N. Edv. Lindberg.

E. C. Kropp.

A. J. Christiernsson.

L. J. Carlsson.

Aug. Nilsson.

Charles Lindley.

Värner Rydén.

Bernhard Eriksson.